

Purvīša balvas nominants Gints Gabrāns: māksla neappraksta faktus, tā rada tēlus

Mākslinieks Gints Gabrāns uzskata, ka mākslā ir svarīgi ieraudzīt noteiktas lietas savā vienreizībā - ārpus noteiktajām, zināmajām un jau iemācītajām kategorijām.

Mākslinieks ir mācījies Liepājas lietišķās mākslas vidusskolā, pēc tās beigšanas iestājies un studējis Latvijas Mākslas akadēmijas Scenogrāfijas apakšnodaļā. No 1992.gada ir piedalījies vairāk nekā 66 grupu izstādēs Latvijā, Krievijā, Ungārijā, Portugālē, Vācijā. Francijā un vēl vairākās citās valstīs, no 1994.gada līdz 2011.gadam ir izveidojis 13 personālizstādes, to skaitā arī 2007.gadā ar projektu "Paramirrors" piedalījies 52. Venēcijas mākslas biennālē Itālijā. 2005.gadā ieguvis "Hansabankas" mākslas balvu.

Līdzās prominentiem pētniekiem un Nobela balvas laureātiem viņa darbi "Asinsgaisma" un "Ne vilnis, ne daļiņa" ir publicēti iespaidīgajā Vācijas mākslas un mediju centra "ZKM" zinātnisko rakstu grāmatā "Molekulārā estētika".

Gabrāns četras reizes ir ticis izvirzīts augstākajam apbalvojumam latviešu mākslā - Purvīša balvai. Divas reizes no tām ir bijis nominēts apbalvojumam, un šogad, 2014.gada 3.ceturksnī mākslinieks Purvīša balvai nominēts par darbu "Ne no kurienes" izstādē "Vizionārās struktūras. No Johansona līdz Johansonam" Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Savukārt 2007. gadā viņš Purvīša balvai nominēts par instalāciju "Paraspoguļi"/ Latvijas ekspozīcijas 52. Venēcijas laikmetīgās mākslas biennālē.

"Ginta Gabrāna māksla ir pierādījums tam, ka ekstrēms naturālisms var tikt akceptēts kā estētiski izsmalcināta forma un intelektuāla metafora. Gabrāns nestrādā ar materiālu ierastā izpratnē, bet izmanto kādas substances spēju noteiktos apstākļos pašorganizēties. Tieši tāpat viņš strādā ar kultūras spēju pašorganizēties, izraisot datu un ideju hibrīdus skatītāju galvās. Ar prieku vērojam šo kultūras metabolismu," nomināciju pamato mākslas kuratore un mākslas zinātniece Inga Šteimane.

Ko Jums nozīmē nominācija Purvīša balvai?

Tā ir balva ar spēcīgu lokālo kontekstu.

Kā veidojās ideja par darbu "Ne no kurienes"?

Ideja radās ar jautājumu, no kurienes visa formu daudzveidība rodas dabā un kāpēc cilvēkiem ir vēlme veidot mākslīgi radītas formas, un cik tas savā dziļākajā būtībā ir saistīts ar dabiskiem formveides procesiem.

Vai mākslas baudītājiem bija darbā jāredz arī kāda konkrēta, Jūsu ielikta ideja, vai arī šeit katrs pats varēja saskatīt ko savu?

Uzskatu, ka mākslas darbā nav jābūt ieliktai statiski definētai domai, jo māksla jau neappraksta faktus, bet gan rada tēlus. Manā izpratnē šī tēlu spēle arī ir vienīgais veids, kā runāt par neredzamo. Ja skatītājs pats kļūst par šīs tēlu plūsmas daļu, tad tas, ko viņš redz, arī ir tas, ko šis darbs nozīmē.

Mākslas kuratore un zinātniece Inga Šteimane saka, ka jūs darbā izmantojat "kādas substances spēju noteiktos apstākļos pašorganizēties." Kā jūs skaidrojat šo pieeju mākslas darbiem?

Daudzi noteikti zina, kā Jaunajā gadā tiek "lieta laime", kad aukstā ūdenī ielej izkausētu alvu. Šādā veidā spontāni, pēc pašorganizētības principa rodas interesanta forma un raksts. Pēc šāda principa tika veidots arī darbs "Ne no kurienes", tikai tas bija izkausēts polietilēns, nevis alva. Tas atklāj kādu dabai tuvu formveides procesu, kurā ar iztēles palīdzību ir ļoti viegli saskatīt dažādus tēlus. Tā ir sava veida līdzība ar to, kā formas veidojas dabā, jo dabā viss ir radies uz pašorganizētības principa pamata. Tieši tāpēc man ir tik interesanti simulēt šādus procesus arī mākslā, eksperimentējot ar dažādiem aspektiem.

Kas mākslas darbā ir galvenās sastāvdaļas, lai nosauktu to par mākslu?

Mākslas darbos, kā arī mākslā vispār galvenais ir ieraudzīt noteiktas lietas savā vienreizībā - ārpus noteiktajām, zināmajām un jau iemācītajām kategorijām. Svarīgi - mākslas darba spēja izraisīt citos šādu uztveres stāvokli.

Kā Jūs vērtējat mākslinieku vidi Latvijā - vai jaunajiem ir pietiekami daudz iespēju, kā un kur sevi parādīt un būt atzītiem?

Domāju, ka jaunajiem nav jāskatās tikai Latvijas griezumā, jo visa pasaule ir vaļā.

Ko Jūs uzskatāt par lielāko sasniegumu savā profesionālajā darbībā?

Ja runā par konkursiem un balvām, tad sasniegums, kas man licies ļoti nozīmīgs, ir "Hansabankas" mākslas balva, kas ir laikmetīgās mākslas balva starp Baltijas valstīm. Tai ir promenta, starptautiska ekspertu žūrija, un mākslinieki, kas saņēmuši šo balvu, ir tiešām laba kompānija. No Latvijas šo balvu vēl ir saņēmis Miks Mitrēvics.

Vai, veidojot mākslas darbus, pieķerat sevi domājam par to, ko teiks auditorija, ko teiks mākslas kritiķi?

Nē.

Kas ir Jūsu autoritāte mākslas jomā?

Tie ir visi mākslinieki, kas izvēlējušies un spējuši iet savu ceļu mākslā, nevis balstās uz kādām aprobētām idejām vai konvencijām. Tie, kas ņem idejas no debesīm, nevis no cilvēkiem.

Vai radošajās profesijās ir nepieciešama mūza, un vai Jums tāda ir?

Mana mūza ir Sintī Eva Lūcija. (Sieviešu vārdi, no kā sastāv Ginta Gabrāna jaunās, topošās izstādes nosaukums "Sintētiskā evolūcija".)